26-ՐԴ ՏԱՐԻ Թիւ 7116 Հինգշաբթի 3 ՕՐԵՆՍՈՒ 1909 Գին 1 ղրուշ 18 մայիս 1909 Երես 4 Տարեգրութիւն 7116

ՄԱՅԻՍ 18

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՍԱՍՈՒՆԻ ԱՂԵՏԸ

Սասունի աղետի մասին Գանձակ հասած նամակներ կան հետեւեալ տեղեկութիւնները տալիս։

Սասունի գաւառակի Մոսոնոյ Գոմերդ գիւղի մօտ գտնուող Սուրբ Գրիգոր վանքի հիւսիսային կողմը գտնուող Սուրբ Գրիգոր մատուռի մօտ գտնուող Սուրբ Գրիգոր աղբիւրի մօտ

արիութեամբ մը իրենց մարդու և Ֆրանսացի պարտականութիւնը կատարած են։ Մեր երկրին պատիւ բերած են։ Միթէ կը մտածուի՞ զանոնք վարձատրել. աւելորդ է ըսել որ ժէզուիթ են։ Սակայն անոնց հագուստը, որ արգելք չէ եղած արիութեամբ գործելու, չի կրնար զանոնք զրկել հանրային համարման արտայայտութենէն, որուն արժանի են։ Միւս կողմէ միթէ խորհուեցա՞ւ. վերաշինելու անոնց հրկիզեալ հաստատութիւնները, որոնց աւերակները հարուած մը կը կազմեն Ֆրանսայի ազդեցութեանը։ Կ'երեւայ թէ ասոնց ամէնքն ալ գոյութիւն չունին, միմիայն անոր համար որ խնդիրը վանականներու վրայ է։ Ասիկա տեսակէտ մըն է զոր Կամպէդդա պիտի չընդունէր, և զոր մենք ալ կը մերժենք անոր նման։»

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Ա. ՆՍՏԱՇՐՋԱՆ

95րդ նիստ, 4 յունիս 1909

Երեսփ. Ժողովը երէկ ալ ընդհանուր նիստ ունեցաւ։ Ատենը բացուեցաւ ժամ 3½ին Թալաղ պէյի ատենապետութեամբ։ Ատենական գործողութեանց կատարումէն ետքը, ատենապետը յայտարարեց թէ ատենադպիրը պիտի կարդայ անցեալ նիստին քուէարկութեան արդիւնքը՝ Սահմանադրութեան 70րդ յօդուածին նկատմամբ՝ երեսփոխաններէն նախարարական խորհրդականներ կարգելու խնդրոյն համար։ Ատենադպիրը ծանոյց թէ այդ անուանումին նկատմամբ 108 հոգի նպաստաւոր քուէ տուած էին և 75 'ալ հակառակած։ Սահմանադրութեան վերաքննութեան մասին անհրաժեշտ եղած երկու երրորդի մեծամասնութիւնը գոյացած չըլլալով՝ երեսփոխաններէն նախարարական խորհրդական կարգելու խնդիրը ընդունուած չէր։ Այդ խնդրոյն համակարծիք եղող երեսփոխանները ձեռագրիւ վիճակի մը ենթարկուեցան։ Ամէն կողմէ խօսք կ'ուզէին և վերջապէս սկսան, սակայն աղմուկը այնքան շատ էր որ բեմին վրայ գտնուողին բաները կարելի չէր հասկնալ։ Ատենապետին ազդարարութիւնները և անընդհատ զանգակահարութիւնը արդիւնք մը չէին ունենար։ Նախ խօսեցաւ Կիւմիւլճինէի երեսփոխան Արիֆ պէյ և ըսաւ թէ անցեալ նիստին քուէարկութեան առարկայ եղածը ընդունելու կամ մերժելու մասին չէր, այլ խորհրդականներու պէտքին վրայ, որով այդ մասին արուած 108 քուէն բացարձակ մեծամասնութիւն է։ Ապտ-իլ-Համիտ Զէհրաւի էֆ. ըսաւ թէ Նորէն վիճաբանելու պէտք չկայ, վասն զի խնդիրը մերժուած ըլլալով, Նորէն չի կրնար քուէի դիմուիլ։ Նիսիմ Մազլիահ էֆ. բեմ ելլելով յայտարարեց թէ բնաւ պէտք չէ միաքէ անցընել որ խորհրդականութեան խնդրոյն մէջ անձնական շահ մը կայ։ Այս յայտարարութիւնը ուելի սաստկացուց ժողովականներուն ջղագրգռութիւնը։ Դրասեղաններու կափարիչները կը զարնուէին և մէրոը հետզհետէ կը սաստկանար։ Ատենապետին միջամտութեամբը քիչ մը հանդարտութիւն տիրեց։ Նիսիմ Մազլիահ էֆ. յայտարարեց թէ մինչեւ որ ատենապետը գինքը խօսելէ չզրկէ բեմէն պիտի չիջնէ։ Պնդեց սա կէտին վրայ թէ երկու երրորդի մեծամասնութիւնը պէտք է Սահմանադրութեան մէկ յօդուածին փոփոխութեանը առթիւ և թէ կատարուած քուէարկութիւնը կը վերաբերի ընդունելութեանը համար խորհրդականներու զոր նոր հաստատել կ'ուզուի, ուստի կատարուած քուէարկութեան արդիւնքը պէտք է իրրեւ բացարձակ մեծամասնութիւն նկատել։ Նիսիմ Մազլիահ էֆ. յարեց.— «Այս հարցը մահու և կենաց խնդիր է։ Երկրին մարդ պիտի հասցնենք։ Պաշարիւնով պէտք է խորհինք։» Ատենախօսը բեմէն իջաւ հակառակորդներու դիտողութեանց տարափին տակ։ Պուսիօ էֆ. յայտարարեց թէ այդ խնդրոյն համար պէտք եղած որոշումը տրուած ըլլալով, Նորէն վիճաբանելու պէտք չկայ։ Ատենապետը ըսաւ.— «Ժողովը վարողը ես եմ. դուք մի՛ խանտուիք»։ Պուսիօ էֆ. բարկացած պատասխանեց թէ այդ պարագային ինքը ալ կը մեկնի և «Ուղղութիւն օրուան» ձայներու մէջտեղէն Պուսիօ էֆ. ժողովատեղիէն մեկնեցաւ։ Լութֆի Ֆիքրի պէյ խօսք առնելով երկարօրէն բացատրեց թէ քուէարկութեան արդիւնքին նայելով այլեւս այդ մասին վիճաբանելու պէտք չկայ և յարեց.— «Վստահ եղէք, տեա՛ր, թէ ես խորհրդականներու խնդրոյն նպաստաւոր ըլլայի, խնդիրը օրինական այս ձեւը ստանալէն ետքը ամէնէն առաջ լռողը ես պիտի ըլլայի և պիտի յայտարարէի որ վիճաբանութիւնները դադրեցընենք։» Լութֆի Ֆիքրի պէյ այդ կերպով ուզեց ոյժ տալ խորհրդականութեան խնդիրը պաշտպանող երեսփոխաններուն։ Իսմայիլ Հագգը պէյ ըսաւ.— «Այդ խրատը դուք ձեզի տուէք։» Էնկիւրիի երեսփոխան Թալաղ պէյ յայտարարեց թէ խորհրդականութեան խնդիրը եթէ ընդունուի, միթէ աշխա՞ր կը կործանի։ Ուրիշներ ալ խօսելէ ետքը, ժողովը ամբողջութեամբ մերժեց Սահմանադրութեան 70րդ փոփոխեալ յօդուածը, որ կը վերաբերի երեսփոխաններէն նախարարական խորհրդական կարգելու խնդրոյն, որով նախնական 67րդ յօդուածը վերահաստատուեցաւ։ Կարդացուեցաւ 71րդ յօդուածը, որ կը թուէ երեսփոխան ընտրուելու անյարմար եղողները։ Վարդգէս էֆ. բողոքեց այն տրամադրութեան դէմ թէ ընտրութեանց միջոցին որ և է անձի ծառայութեանը մէջ գտնուողները չեն կրնար ընտրուիլ, վասն զի այդ կերպով գործաւորները կը զրկուին ընտրուելու իրաւունքէն։ Մուսթաֆա Արիֆի պէյ պահանջեց ջնջել «յոռի վարմունքով ծանօթ» պարբերութիւնը, վասն զի ընդհանուր առումով մը ըսուած է։ Այդ մասին թեր ու դէմ կարծիքներ յայտնուելէ ետքը, ժողովը որոշեց նոյնութեամբ թողուլ։ 71րդ յօդուածը նոյնութեամբ ընդունուելէ յետոյ կարդացուեցաւ 72րդ յօդուածը, որ ընդունուեցաւ մերժուելէ ետքը առաջարկութիւն մը թէ իւրաքանչիւր երեսփոխան բոլոր Օսմանցիներուն փոխանորդը ըլլալով, պէտք է ջնջել այն տրամադրութիւնը թէ ընտրելիները հարկ է անպատճառ նոյն նահանգին ժողովուրդէն ըլլան։ 75 և 76րդ փոփոխեալ յօդուածները նոյնութեամբ ընդունուելէ ետքը ձեռք առնուեցաւ 79րդ փոփոխեալ յօդուածը, որ կը տրամադրէ թէ ամէն տարուան նստաշրջանին համար ելմտական գանձը 30,000 ղրուշ պիտի տայ երեսփոխաններէն իւրաքանչիւրին։ Քոզմիտի էֆ. ըսաւ թէ պատուարժան երեսփոխանները, եթէ կարելի ըլլայ, իրենց հայրենասիրական զգացումներուն բերմամբ պէտք է անձնուիրաբար կատարեն իրենց երեսփոխանի պարտականութիւնը, սակայն զգացումը և պէտքը չեն կրնար իրարու համապատասխանել։ Քոզմիտի էֆ. առաջարկեց ամսական 5000 ղրուշի հաշուով տարեկան 60,000 ղրուշ յատկացնել, որպէս զի օսմ. երեսփոխան մը կարենայ ապրիլ այդ հանգամանքին համապատասխան դիրքով մը։ Այս առաջարկութիւնը մերժուեցաւ։ 81 և 85րդ յօդուածները նոյնութեամբ ընդունուեցան։ 87րդ յօդուածը, որ երկար վիճաբանութեանց պատճառ եղաւ, կը վերաբերէր սա խնդրոյն թէ պետական բոլոր պաշտօնեաներուն պարտականութեանց կիրառումէն ծագած դատերն ալ հանրային դատարաններուն մէջ պիտի տեսնուին։ Էմրուլլահ էֆ. դէմ խօսեցաւ վարչական դատարաններու ջնջման։ Պաղտատի երեսփոխան Իսմայիլ Հագգը պէյ համակարծիք գրուեցաւ և ըսաւ թէ Ատլիյէի դատարաններուն բարենորոգումէն առաջ եթէ այդ կարգի միջոց մը ձեռք առնուի, երկրին համար վնասակար հետեւանքներ պիտի ունենայ։ Իսմայիլ Հագգը պէյ յարեց որ եթէ կ'ուզուի երկիրը մէկ դատարանով վարել, այն ատեն զինուորական ատեաններն ալ հարկ է վերցնել. այդ մասին ի՞նչ պատճառով բացառութիւն մը կ'ընդունուի։ Այդ միջոցին աղմուկը շատցած ըլլալով, ատենապետը հարկադրուեցաւ որոշեալ ժամանակէն առաջ ատեանը փակել։

Ատեանը՝ ժամ 7½ին վերստին բացուեցաւ Ահմէտ Բիզա պէյի ատենապետութեամբ և վարչական դատարաններու ջնջման խնդրոյն վիճաբանութիւնը շարունակուեցաւ։ Վերջապէս քուէարկութեան դրուելով խնդիրը, 26ի դէմ 188 ձայնով ընդունուեցաւ վարչական դատարաններու ջնջումը։ Ապա ձեռք առնուեցաւ 94րդ յօդուածը, որ կը վերաբերի գերագոյն ատեանին կազմութեանը։ Այդ մասին ալ վիճաբանութիւն կատարուելէ ետքը թէ՛ այդ և թէ 95, 97, 106 ու 115րդ յօդուածները նոյնութեամբ ընդունուեցան։ 118րդ յօդուածը, որ կը վերաբերի Սահմանադրութեան վերաքննութեան առթիւ նկատողութեան առնուելիք օրինական տրամադրութեանց, վիճաբանութեան ենթարկուեցաւ։ Ցանձնաժողովին փոխած յօդուածը մերժուեցաւ և առաջունը իր նախնական վիճակին մէջ ընդունուեցաւ։ 119րդ յօդուածը կարդացուելով, պահանջուեցաւ բոլորովին վերջնել պետական Խորհուրդը, քանի որ դատական օրէնքներու մեկնութիւնը վճռաբեկ ատեանին կը վերաբերի և վարչականներունն ալ Ծերակոյտին։ Իսմայիլ փաշա ասոնց.— «Խելքերնիդ գլուխնիդ ժողվեցէ՛ք. պետական Խորհուրդը Եպարքոսին Խորհրդականն է, չի կրնար ջնջուիլ։» Ուրիշներ ալ թեր ու դէմ խօսելէ ետքը, յօդուածը նոյնութեամբ ընդունուեցաւ։ Յետոյ նոյնութեամբ ընդունուեցաւ յաւելուածական յօդուած մը որ կը տրամադրէր թէ Ծերակոյտին մէկ երրորդ մասը երեք տարին անդամ մը վիճակով կը փոխուի և նորեր կ'ընտրուին։ Վերջապէս ուարտեցաւ Սահմանադրութեան վերաքննութեան երկրորդ վիճաբանութիւնը։ Վաղուան օրակարգն է.— Ընկերակցութեանց օրինագիծը և Կրետէի մասին հարցապնդում Եպարքոսէն ու արտաքին գործոց նախարարէն։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՀԷՐԷՔԻ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ.— Կայսրը երէկ առաւ. ժամը 2½ի առեւնները էրթողրուլ զրօսանաւով Հէրէքէ գնաց։ Շոգենաւին մէջ կը գտնուէին գահաժառանգ իշխանը, կայս. իշխաններ, Եպարքոսը, ծովային նախարարը, պալատական Ա. քարտուղարը և պալատական պաշտօնեաներ։ Էրթողրուլ երբ գէպի Մարմարա ելաւ, ճամբուն վրայ, շոգենաւերու մէջ գտնուող ժողովուրդը կը ծափահարէր։ Կայս. զրօսանաւին քովէն կը յառաջանային Շիրքէթի 49 թիւ շոգենաւը, ուր կը գտնուէին ժողովրդեան հետաքրքիր բազմութիւն մը, Շիրքէթի 53 թիւ շոգենաւը, ուր զինուորական բժշկական վարժարանի ուսանողները կային, և Մախսուսէի մէկ շոգենաւը։ Ծովը քիչ մը ալեկոծեալ էր, բայց ծովուն վրայ ամէն ոք ուրախ էր։ Էրթողրուլ անընակ կղզիներուն ետեւէն ուղղուեցաւ դէպի Պոզ Պրունու, որպէս զի Սուլթանը դիտէ այն կողմերը գտնուող օսմ. նաւատորմին ռազմափորձերը։ Կայս. զրօսանաւը մօտեցաւ ատեն, մարտանաւերը 12 մղոն արագութեամբ կ'ընթանային, դէպի Մուտանիա յառաջանալով, առանց տեղեկութիւն ունենալու Կայսեր պատուէն։ Երբ հրամանատարներու կողմէ նշմարուեցաւ էրթողրուլը, մարտանաւերը սկսան թնդանօթ արձակել և նաւաստիներու կողմէ զինուորական պատիւներ ընծայուեցան։ Էրթողրուլ 17 մղոն արագութեամբ յառաջանալով շրջառիկ շարժում մը բրաւ կայս. նաւատորմին առջեւէն։ Սուլթանը ամբողջ մարտանաւերը աչքէ անցուց, որոնք 31 տարիէ ի վեր ռազմափորձեր չէին կատարած, Համիտի բռնակալութեան օրով։ Նաւային մարզանքներու ատեն Կայսրը, գահաժառանգը և իր հետեւորդները կը ճաչէին։ Սուլթանը և կայս. իշխանները սեղանէն ելլելով նաւատորմին մարզանքները դիտեցին։ Մարտանաւերուն հեռանալէն յետոյ նորէն ճաշի նստան։ Երկու սեղան պատրաստուած էր. մէկը՝ Սուլթանին, Գահաժառանգին և Եպարքոսին համար. միւսն ալ՝ կայս. իշխաններուն և հետեւորդներուն յատուկ։ Ասասիկ ճաշացուցակը.— Աղանդեր, օմլէթ, քուզու քըզարթմասը, Նէմձէ պէօրէի, պամեա պատրասը, փիլիճ քըզարթմասը, փիլավ, պատէմի լոգմա Ծիթլեսը, պաղպաղակ և պուզ։ Էրթողրուլ դէպի Նիկոմիդիոյ ծովախորշը կը յառաջանար։ Զրօսանաւուն ընկերացող միւս շոգենաւերուն մէջ նուագախումբերը ընտիր կտորներ կ'ածէին։ Էրթողրուլ ժամը եօթին ատեանները Հէրէքէ հասաւ և ցամաքէն հարիւր մէթր հեռու խարիսխ նետեց։ Ժամը եօթուկէսին, Սուլթանը, Եպարքոսը, ծովային նախարարը զրօսանաւին չորսդիզաթի նաւակը նստելով ցամաք ելան։ Նաւատատոյցին վրայ գորգեր փռուած էին և ոստիկաններ ու ոստիկան-զինուորներ բարեւի կեցած էին։ Էրթողրուլի նուագախումբը կայս. նոր Մարշը կը նուագէր։ Երբ Սուլթանը ցամաք ոտք կոխեց, հոն դտնուող Հէրէքէլի կայս. գործարանին պաշտօնեաները և դպրոցական աշակերտները «Բատիշահըմ չօք եաշա» գոչեցին։ Սուլթանը չորս կողմէ բարեւելով կը յառաջանար։ Կայսրը մէկ քառորդի չափ պատեցաւ Հէրէքէլի գործարանը և յետոյ այն քէօշքը գնաց, որ Վիլհէլմ կայսեր բնակութեան յատկացուած էր անոր Պոլիս այցելութեան առթիւ։ Սուլթանը քառորդ մը մնաց քէօշկին մէջ։ Ժամը 8½ի առեւնները, ժողովրդեան խանդավառ ցոյցերուն մէջ, կայսրը նաւակով դարձաւ իր զրօսանաւը։ Հէրէքէլի մէջ մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէր և ծովուն վրայ չատ մը նաւակներ կը տեսնուէին։ «Բատիշահըմ չօք եաշա» աղաղակներուն և էրթողրուլի նուագախումբին ձայներուն մէջտեղ ժամը 9ին ճամբայ ելաւ զրօսանաւը և ժամը կէսի ատեանները Տօլմա Պաղչէի պալատն առջեւ հասաւ։

*** Հէրէքէլի գործաւորուհիներուն կողմէ խնդրագրով մը գեղեցիկ գորգ մը և գործարանի արտադրութիւններէն ուրիշ առարկաներ մատուցուեցան Սուլթանին։

*** Սուլթանը էրթողրուլ դարձած միջոցին մեծ բազմութիւն մը կար թէ՛ ցամաքի և թէ ծովու վրայ։ Այդ պատճառաւ վտանգ մը պատահեցաւ։ Նաւակ մը շրջելով մէկ քանի էրիկ մարդ ու կին ծովը թափեցան, բայց տեղը ծանծաղ ըլլալուն, կարելի եղաւ ազատել զանոնք։ Սուլթանը այդ արկածը լսելուն պէս բժիշկներ զրկեց։ Շրջան նաւակին մէջ կայցին Պանարմայի անգլիական փոխ-հիւպատոսը Պ. Սուլա և կինը, որոնք չնորհակալութիւն յայտնեցին կայս. հոգածութիւն համար։

ԿՐԻՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Երէկ հրատարակած էինք Ռիւթէրի մէկ հեռագիրը թէ միջազգային զօրքերը պիտի քաշուին Կրետէէն։ Սապահ, Բ. Դոնէն ստացած տեղեկութեանց վրայ յենլով, կը հերքէ Ռիւթէրի լուրը և կ'ըսէ թէ միջազգային զօրքերը Կրետէ պիտի մնան։ Բանակցութիւնները բաւական յառաջացած են և օսմ. շահերը միշտ նկատողութեան կ'առնուին։

ՄԱԿԵԴՈՆԻԱՅԻ ՎԻՃԱԿԸ.— Սելանիկէն հետեւեալը կը գրէ Թանի Թէթաքիցը.— «Պուլկար սահմանադրական ակումբներու կեդրոնէն հաղորդուած տեղեկութեանց նայելով, ապրիլ և մայիս ամիսներուն Մակեդոնիայի երեք նահանգներուն մէջ քսանի չափ Մակեդոնա-Պուլկարներ սպաննուած են թէ՛ Յոյներու և թէ Սերպերու կողմէ։ Այդ կերպով պիտի վերադառնանք Պատրիարքի և Էկզարքի կուսակցութեանց պայքարներու աղետալի օրերուն։ Հրոսախումբերու գոյութիւնը կ'ուրացուի, սակայն կարելի չէ ուրանալ տեւական գործունէութիւնը քոմիտէներուն, որոնք կը գործեն և կը հրամայեն սպաննութիւնները, ցոյց տալով զոհերը։ Պուլկարական կեդրոնական դիւանին անդամներէն մէկը մանրամասնօրէն ինձ պատմեց սպաննութիւնը Հանի կէօրկիէվի, որ ութ օր առաջ Քանթիի մէջ սպաննուեցաւ տասնի չափ Յոյներու կողմէ։ Այդ անձը ըսաւ.— «Գիտենք թէ ո՛վ յանձնարարած է այդ սպաննութիւնը. ատոր ապացոյցները կրնանք տալ իշխանութեան, երբ ուզէ։ Երկու տարի առաջ զոհին հայրը Սէրէզլի մէջ սպաննուեցաւ երկու Յոյներու կողմէ։ Անցեալ տարի Էլի կէօրկիէվ Տրամայի քաղաքին մէջ յարձակումի մը ենթարկուեցաւ Յոյներու կողմէ. վիրաւորուեցաւ և սպասաւորը սպաննուեցաւ. հիմակ ալ Քանթիի մէջ սպաննուեցաւ քսանրեօթը տարեկան։ Մխալոտի մեծ վաճառական էր, գրեթէ միլիոնատէր. ամէնուն բարիք կ'ընէր։ Կ'ողբանք անոր վրայ, բայց վրէժը պիտի լուծենք, եթէ արդարութիւնը չպատժուի։» Միութեան և Յառաջդիմութեան Քոմիտէին ազդեցիկ անդամներէն մէկը, որուն կը պարզէի կացութեան ծանրութիւնը, պատասխանեց.— «Դիժբախտաբար ատոնց ամէնքն ալ ճիշդ են և պէտք է ըսեմ թէ առնուազն տասնի չափ Թուրքեր ալ սպաննուած են՝ հովիւ, պահապան ու մշակ։ Արդարութիւնը քննութիւն կը կատարէ. իր պարտականութիւնը ամբողջովին պիտի կատարէ. խրատիւ պիտի հաստատէ պատասխանատուութիւնները և պիտի պատժէ յանցաւորները, ո՛վ որ ալ ըլլան։» Ուրեմն արդարութեան ընելիքին սպասելէ զատ ուրիշ ընելիք մը չունինք։ Մակեդոնիայի բոլոր գլխաւոր կեդրոններուն մէջ Պուլկարներ ուզեցին բողոքի միդիկներ կազմակերպել անապահովութեան դէմ. բայց գիտնալով որ տեղական իշխանութիւնները զլրենք պիտի արգիլեն, իրենց քլիսային մէջ հաւաքուեցան և խիստ ազդեցիկ ծանուցագիր մը խմբագրեցին, զրկելով Եպարքոսին, Խորհրդարանին, երեք նահանգներու կուսակալներուն և ընդհանուր քննիչին։ Պուլկարներուն զբաղութիւնը աւելցաւ հոս գործուած բարբարոսութեամբ մը, հոս ուր մեռեալներուն տարապայման յարգանք կ'ընծայուի։ Ցունիս 7ի գիշերը անծանօթ անձեր մտան Տրամայի Պուլկարաց գերեզմանատունը և քանդեցին ու պղծեցին տարաբախտ Լէլի Հաճի Լէօրկիէվի ընտանեկան դամբարանը։ Հոս կ'ուզուի գիտնալ թէ միթէ այդ բոլոր իրողութիւնները նպատակ չունի՞ն Մակեդոնիայի ժողովրդեան մէկ մասը ապստամբութեան մղելու, այդ կերպով չփոթի նոր կացութիւն մը առաջ բերելու և Եւրոպան ստիպելու որ իր քննդրոյը պահպանէ Մակեդոնիայի մէջ։»

ԱԼԲԻՈՆԵԱՆ երկաթուղիներու խնդրոյն համար պատրաստուած կարգադրութեան բրոգոքոլը, առջի օրը, ստորագրուեցաւ առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարի փոխանորդ Բահիի փաշայի և նոյն երկաթուղիներու ընդհանուր տնօրէն Պ. Կրօսի կողմէ։ Այդ բրոգոքոլը, նախարարաց Խորհուրդին կողմէ քննուելէ ետքը, Երեսփ. Ժողովին պիտի ղրկուի։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդին ճիւղերը, երէկ, խորհրդակցութիւն կատարեցին «Նիշանէի Հուրրիյէդ» անուն օսմ. շոգենաւային ընկերութեան մը կազմութեան մասին, Մարմարայի մէջ շոգենաւային երթեւեկութիւններ հաստատելու համար։ Խորհուրդը իր անդամներէն մէկ քանին յանձնեց՝ խնդիրը մանրամասնօրէն քննելով տեղեկագիր մը պատրաստելու համար։

ՊԱՊՊԱԿԱՆ նուիրակ մանսէնեէօր Սարտի մէկ քանի օրէն Սուլթանին պիտի ներկայանայ՝ իր յանձնարարագիրները մատուցանելու։

ԱՑՎԱԼԸՐԻ մէջ պաշարման վիճակ հրատարակուած է՝ տեղւոյն անդորրութիւնը ու բարեկարգութիւնը վերահաստատելու նպատակով։ Ղրկուած զինուորական զօրութիւնը հոն հասած է։ Եհնի Կազդա կը հերքէ այն լուրը թէ տեղւոյն անգլիական փոխ-հիւպատոս Պ. Իլիսբոլոսի դէմ յարձակում կատարուած ըլլայ։

ԱՊՊԱ-ԻԼ-ՀԱՄԻՏԻ յատկացուած հազար ոսկի ամսաթոշակէն այս ամիս 732 ոսկի ու 40 ղրուշ ծախսուելով, 267 ոսկի և 60 ղրուշի խնայողութիւն մը եղած է։ Կ. Պոլսէն Սելանիկ տարուած գոյքերն են հարէմի վերաբերեալ անկողնի կազմածներ և նախորդ կայսեր յատուկ մէկ քանի թիկնաթոռներ, որով սխալ են այն զրոյցները թէ Եըլտըզէն մեծարժէք առարկաներ Սելանիկ փոխադրուած ըլլան։ Ապտ-իլ-Համիտ մեծ հոգածութիւն ցոյց կուտայ ծաղիկներու և տաւնկերու, որոնցմէ իր նախամեծար համարածները լաւ դարմանելու մասին լուր կը զրկէ պարտիզպանին։

ՏՐԱԳԻԶՈՆԻ մէջ մասնաւոր մարմին մը կազմուեցաւ՝ յետադիմականներու մասին քննութիւն կատարելու համար։

ՀԱԼԷՊԻՆ կը հեռագրեն Պերլիներ Թակեպլաթի թէ Հալէպի նահանգին մէջ ջարդերու մասնակցող հարիւրի չափ յետադիմականներ Կ. Պոլիս զրկուեր են դատուելու համար։

ԵՐԿՈՒ ԹԱՀԻՐ փաշաները, այսօր, Միտիլլի կը զրկուին, վեցական տարուան տաժանակիր աշխատութեան պատիժը կրելու։

ՕՍՄ. ՄԱՍՄՈՒԼԸ.— Թանին համակարծիք գտնուելով Լիպէռալի մէկ առաջարկութեան, կը ջատագովէ օսմ. մամուլի ընկերակցութեան մը կազմուիլը, որպէսզի զանազան լեզուով հրատարակուող լրագիրները իրար հանկան և մնոտի վէճեր չկատարուին, ինչպէս եղաւ Ատանայի խնդրոյն նկատմամբ։

ԴԱՐՍԱՔԼԻՕՅԻ ԿԱՄՈՒՐՋԸ.— Նախարարաց Խորհուրդը նկատողութեան առած է Դարաքէօյի կամուրջին տեղ նոր մը չինելու մասին ներկայացուած ծրագիրներ, որոնց համաձայն կամուրջը աշտարակի ձեւով պիտի ըլլայ՝ քարէ ատաղին հիմերու վրայ դրուած։ Հին կամուրջն ալ Նորին և Ունդաբանի մէջտեղը պիտի դրուի՝ իբրեւ երրորդ կամուրջ։

ԴԱՏԱԿԱՆ նոր նախարար Նէճմէտտին պէյ, երէկ, իր պաշտօնին ձեռնարկեց։

ԴԱՏԱՐԴԻՒԴ Զարքքը թաղը, երէկ գիշեր, ժամ 7ին, գնդապետ Մէհմէտ պէյի տունէն հրդեհ ծագելով երկու տուներ այրեցան։

ՄԱՀՄՈՒԼԻՅԻՆ.— Թասվիրի էֆֆեար կ'ըսէ թէ Դապա Սագալ Մէհմէտ մահուան դատապարտուած և կայս. Իրատէ մը հրամայած է վճռին կիրառումը։

ՄԱՍՄՈՒԼԻ ՕՐԻՆԴԸ.— Օսմանիճեր Լայս կ'իմանայ թէ ընդհ. հրամանատար Մահմուտ Շէվքէդ փաշա երկրին ապահովութեանը համար Բ. Դրան պաշտօն յանձներ է մամուլի օրէնքին համար երկու յաւելուածական յօդուածներ պատրաստել և Երեսփ. Ժողովին յանձնել։ Այս յօդուածներէն առաջինը պիտի որոշէ թէ եթէ մամուլը առանց զինուորական վարչութեան մասնաւոր արտօնութեանը լուրեր հրատարակէ բանակի մասին, յայտնութիւններ ընէ սպառազինութեանց ինչպէս նաեւ զինուորներու շարժմանց մասին, պիտի ենթարկուի օրէնքին որամադրած պատիժներուն։ Երկրորդ յօդուածը կը պահանջէ որ ոչ մէկ յաւելուած չհրատարակուի՝ պատերազմի պարագային, առանց արտօնուելու պատերազմական նախարարութենէն կամ զինուորական հրամանատարէն՝ գաւառին մէջ։

ՍԱԼԻՆԱՅԻ ՀԱՆԸՄԸ՝ ԲԱՐԻՂԻ ՎՐԱՆ.— Եգիպտացի իշխան Իպրահիմ փաշայի աղջիկը Սալինա հանըմ իշխանուհին, որ Եգիպտոսի Խիվ Ապպաս Հիլմի փաշային հօրեղբօր աղջիկն է, իր ամուսնոյն Մուհամմէտ Իպրահիմ պէյի մահուընէն յետոյ թողած է ընտանիքը Ֆրանսա երթալու և թատերական արուեստը ընդգրկելու համար։ Խիվին հրամանովը Եգիպտոսի նախարարաց Խորհուրդը որոշած է արտաքսել իշխանուհին խիվական գերդաստանէն։ Խիվը գրաւել տուեր է իշխանուհիին կալուածները և 300,000 եգիպտական ոսկի վճարել տուեր է անոր։ Սալինա իշխանուհին Բարիզի մէջ գներ է հանգուցեալ Մէհմէտ Իպրահիմ փաշայի ապարանքը 60,000 ոսկիի։ Հետեւապէս իշխանուհին Բարիզ պիտի բնակի։

ՍՊԱՌՆԱԼԻՈՒ.— Անտոլքէն կը գրեն Լ. Հերալտի. «մասնաւոր տեղեկութեանց համաձայն, Շեյխուն գիւղի մզկիթին իմամ Շեյխ Բամէջ ձերբակալուեր է ուրիշ տասը հոգիի հետ նոյն գիւղէն, ջարդերուն մասնակցած ըլլալուն համար։ Միւս կողմէ, տասն հազարէ աւելի էջերքէններ յայտարարեր են որ եթէ յիշեալ ձերբակալուածները անմիջապէս ազատ չարձակուին, տեղւոյն բոլոր քրիստոնեաները պիտի խողխողուին։»

ԳԱՒԱՌԻՆ ԼՈՒՐԵՐԸ.— Լ. Հերալտի կը գրեն Սեբաստիայէն յունիս 3 թիւով. «Արտասովոր երաշտութիւն մը կը տիրէր նահանգիս մէջ. արտերը վտանգի տակ էին։ Իսլամներն ու քրիստոնեաները ա-

ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ

Ֆրանսիայի Հանրապետութիւն

Գերմանիայի Կայսրութիւն

Անգլիայի Թագաւորութիւն

Ռուսիայի Կայսրութիւն

Թուրքիայի Սուլթանութիւն

Հունաստանի Թագաւորութիւն

Սերբիայի Թագաւորութիւն

Բուլգարիայի Թագաւորութիւն

Ռումանիայի Թագաւորութիւն

Մոնտենեգրոյի Թագաւորութիւն

Իտալիայի Թագաւորութիւն

Ավստրիայի Կայսրութիւն

Հունգարիայի Թագաւորութիւն

Հարաւային Ամերիկայի Հանրապետութիւններ

Մեքսիկայի Հանրապետութիւն

Ասիական Թուրքիայի Նահանգներ

Պարսկաստանի Թագաւորութիւն

Հնդկաստանի Թագաւորութիւն

Ճապոնիայի Կայսրութիւն

Չինաստանի Հանրապետութիւն

Ֆրանսական Գաղութներ

Գերմանական Գաղութներ

Անգլիական Գաղութներ

Ռուսական Գաղութներ

Հոլանդական Գաղութներ

Գերմանական Գաղութներ

Ամերիկեան Գաղութներ

Ասիական Գաղութներ

Աֆրիկեան

ՊԷՅՔԸՐ ԿԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

241 370 500 ԲԵՐԱ 500 370 241

ԱՆԿՈՂՆԻ ԿԱՁՄԱԾՆԵՐ ԵՒ ՅԱՐԱԿԻՑ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ

ՄԵԾ ՄԹԵՐՔ ՓԱՑՏԷ, ԵՐԿԱԹԷ ԵՒ ԱՆԱԳԱՊՂԻՆՁԷ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐՈՒ,

ՏՂՈՑ, ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ԵՒ ՕԹԷԼԻ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐՈՒ

ԲԱՑՈՒՄ ԱՅՐԵՐՈՒ, ՄԱՆՉԵՐՈՒ ԵՒ ՓՈՔՐ ԱՂՋԻԿՆԵՐՈՒ ՅԱՏՈՒԿ

ՊԱՏՐԱՍՏ ՉԳԵՍՏԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՃԻՒՂԻՆ

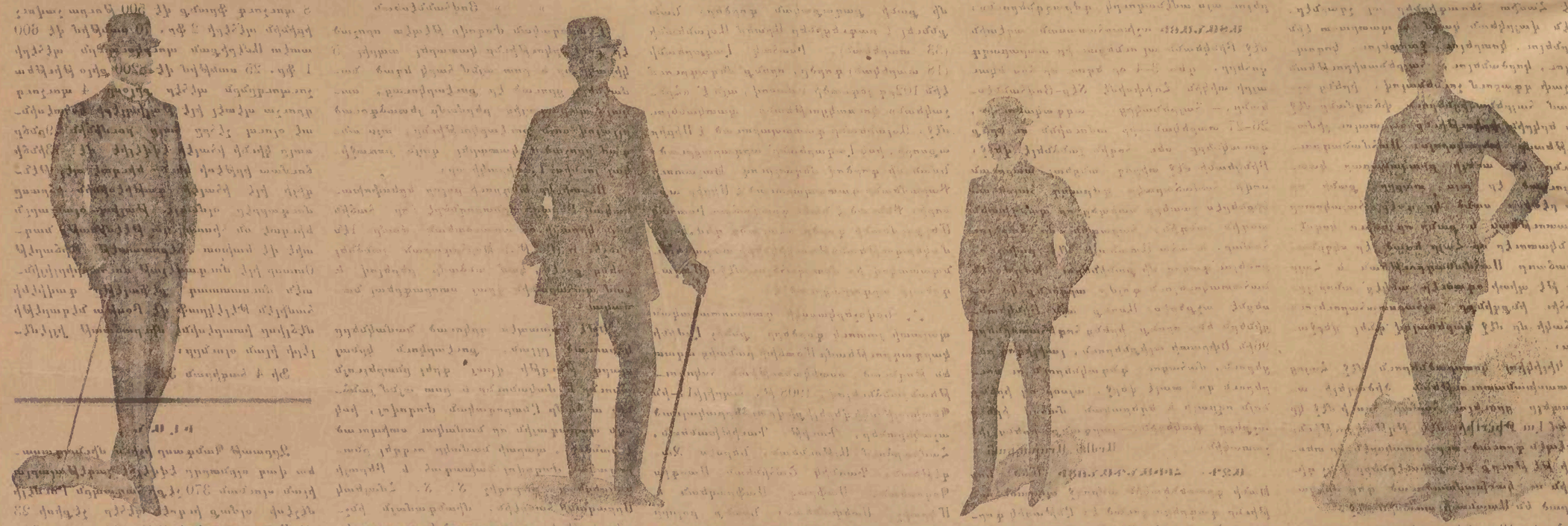

ՄԵԾ ԺԱՄԱՆԱԿԻՄ ՆՈՐ ՉԳԵՍՏԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

ԱՅՐԵՐՈՒ, ՄԱՆՉԵՐՈՒ ԵՒ ՓՈՔՐ ԱՂՋԻԿՆԵՐՈՒ ՅԱՏՈՒԿ

ՎԱՃԵԼՈՒՉ ՉԵՒԵՐՈՎ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆՆՈՐԱՉԵՒՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆ